

Особливості митного оформлення будівельних матеріалів в Україні

Алла Бабюк, кандидат юридичних наук, доцент (ORCID: 0000-0002-5906-9366)

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна

АНОТАЦІЯ

Проведено аналіз законодавства України з питань митної справи щодо митного контролю та митного оформлення будівельних матеріалів. Здійснено порівняльний аналіз норм законодавства України щодо особливостей митного контролю та митного оформлення будівельних матеріалів на час дії воєнного стану. Досліджено питання стосовно визначення поняття категорії будівельних матеріалів в законодавстві України з питань митної справи. Проаналізовано положення законодавчих актів, що визначають компетенцію контролюючих органів України в частині митного контролю та митного оформлення будівельних матеріалів. Зроблено висновки щодо особливостей правового регулювання митного оформлення будівельних матеріалів в Україні.

Ключові слова: митний контроль, митне оформлення, будівельні матеріали, митна справа, законодавство з питань митної справи, державна митна політика, митні органи.

1. ВСТУП

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року країна зазнала масштабних руйнувань, які торкнулися всіх сфер життя – від інфраструктури до економіки, від соціальної стабільності до культурної спадщини. Сотні населених пунктів були частково або повністю зруйновані.

За даними уряду, мільйони українців втратили домівки. Зруйновано, або пошкоджено понад 150 тисяч житлових будівель. Знищено, або пошкоджено тисячі шкіл, дитсадків, лікарень, пологових будинків.

Втрата територій та підприємств: окупація частини територій призвела до втрати доступу до важливих промислових центрів, портів, аграрних угідь.

Зниження експорту: блокада Чорного моря та руйнування логістичних шляхів суттєво обмежили експорт металу, продукції машинобудування.

Зростання безробіття: мільйони людей втратили роботу, особливо в сферах виробництва, транспорту, будівництва.

Масштаби руйнувань, завданих війною, створили безпрецедентний виклик для України – відновити себе як сучасну, сильну та стійку державу.

2. МЕТА

Провести аналіз законодавства України щодо особливостей правового регулювання митного контролю та митного оформлення будівельних матеріалів в Україні. Дослідити визначення поняття будівельних матеріалів в законодавстві України з питань митної справи.

3. ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ ЩОДО МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Варто відзначити, що митне оформлення будівельних матеріалів в митній режим «імпорт» – це складний процес, який включає митний контроль, класифікацію товарів, подання документів, визначення митної вартості,

нарахування та сплату відповідних платежів, а також ряд інших дій. Але перш ніж переходити до особливостей специфіки правового регулювання митного оформлення будівельних матеріалів, слід визначити перелік нормативно-правових актів, які регламентують дане питання.

Форми митного контролю та порядок їх застосування визначені Митним кодексом України [1].

Документами необхідними для митного оформлення є:

- Митна декларація (на бланку єдиного адміністративного документа або в електронній формі).
- Зовнішньоекономічний договір (контракт).
- Сертифікати відповідності, екологічні сертифікати, технічні паспорти.
- Документи, що підтверджують вартість товару (інвойс, транспортні документи).
- Повноваження особи, яка подає декларацію.

Кожен вид будівельного матеріалу має свій код УКТЗЕД (Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності) [2]. Від правильного визначення коду залежить ставка мита, ПДВ, акциз та необхідні сертифікати.

В даному аспекті варто звернути увагу, на визначення поняття «будівельний матеріал».

В науковій літературі будівельні матеріали визначають як речовини (пісок, глина, деревина, цемент, вапно та ін.), які використовують для будівництва або виготовлення з них будівельних виробів і конструкцій [3]. Будівельні матеріали класифікують за різними ознаками. Дуже поширеною в літературі є класифікація матеріалів по застосуванню в будівництві [3].

Що стосується законодавчого визначення даного поняття, то варто відмітити, що чинне законодавство України не містить чіткого визначення поняття «будівельний матеріал». Натомість Закон України від 02 вересня 2020 року «Про надання будівельної продукції на ринку» [4] дає визначення поняття «будівельна продукція». Вказаний закон є технічним регламентом і визначає правові та організаційні засади введення в обіг або надання будівельної продукції на ринку шляхом встановлення правил для вираження показників, пов'язаних із суттєвими експлуатаційними характеристиками такої продукції, а також застосування щодо такої продукції знака відповідності технічним регламентам [4].

Згідно вказано Закону, будівельна продукція – будь-який матеріал, виріб або комплект, що виробляється та вводиться в обіг для застосування протягом тривалого часу в будівлі або споруді, показники якого впливають на показники будівлі або споруди, пов'язані з основними вимогами до них [4].

Виходячи з того, що при митному оформленні товарів, що переміщуються через митний кордон України використовуються коди УКТЗЕД (Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності) варто звернутися до Митного тарифу України. Аналіз тексту Закону України «Про Митний тариф України» свідчить про застосування терміну «будівельні матеріали».

4. АНАЛІЗ НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Деякі будівельні матеріали як об'єкти митного оформлення під час воєнного стану в Україні згадувались у постанові Кабінету Міністрів України від 9 березня 2022 р. № 236 «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» [5].

Вказаною постановою Кабінету Міністрів України було визначено категорії товарів, до яких на час дії воєнного стану, застосовувалось спрощене митне оформлення та відстрочення сплати митних платежів. Зокрема, до такого переліку товарів входили товари критичного імпорту, перелік яких було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 р. № 153 «Про перелік товарів критичного імпорту». Деякі будівельні матеріали були включені до цього переліку як критично необхідні товари, що сприяють відновленню інфраструктури та житла. Окрім цього, у пункті 2 постанови Кабінету Міністрів України № 236 було зазначено, що до визначених категорій товарів не застосовуються заходи нетарифного регулювання (ліцензування, квотування), що пришвидшує ввезення таких товарів.

Однак, станом на сьогодні, постанова Кабінету Міністрів України № 236 зазнала змін, і згадка про товари критичного імпорту наразі з неї виключена. Окрім цього, постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 р. № 153 «Про перелік товарів критичного імпорту» визнана такою, що втратила чинність.

Згідно з останньою редакцією постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 2022 р. № 236 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2023 р. №166), пункти 1–5, виключено.

Таким чином, положення які раніше регулювали спрощене оформлення та відстрочення митних платежів для окремих категорій товарів, виключено.

Це означає:

- Додаток з переліком товарів більше не містить посилання на критичний імпорт.
- Будівельні матеріали більше не охоплюються цією постановою як окрема категорія для спрощеного оформлення чи відстрочення платежів.

Отже, станом на сьогодні, для оформлення будівельних матеріалів, слід керуватися загальними нормами Митного кодексу України.

5. ВИСНОВКИ

У результаті проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що митне оформлення будівельних матеріалів є багатокомпонентним процесом, що охоплює низку процедур – від класифікації товарів до сплати митних платежів.

Станом на сьогодні, оформлення будівельних матеріалів здійснюється відповідно до загальних положень Митного кодексу України, без спеціальних преференцій чи спрощень. Таким чином, актуальність чіткого нормативного регулювання у сфері митного оформлення будівельних матеріалів залишається високою, особливо в умовах нестабільного правового поля та потреби у швидкому реагуванні на виклики часу.

Список літератури

- [1] Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI: станом на 29 вересня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
- [2] Про Митний тариф України: Закон України від 19.10.2022 № 2697-IX: станом на 29 вересня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
- [3] Гасан Ю. Г., Пашенко Т. М. Будівельні матеріали : навч. посіб. для студентів ВНЗ : у 2 ч. Київ : КНУБА, 2013. Ч. 1. 2013. 227 с.
- [4] Про надання будівельної продукції на ринок: Закон України від 02.09.2020 № 850-IX: станом на 29 вересня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-20#Text>
- [5] Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану : Постанова Кабінету міністрів України від 9 березня 2022 р. № 236: станом на 29 вересня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2022-%D0%BF#Text>